

ДАСТУРЛАШ

Гит: ҳар бир дастурчи билиши керак бўлган 10 та буйруқ

Версияларни бошқариш тизими билан ишлашни бошлаш учун энг зарур буйруқлар ва уларнинг мантиқи.

Муаллиф: **Xurshidjon Yunusov** • 28 октабр 2026

Гит — код тарихини сақлайдиган ва жамоавий ишлашни йўлга қўядиган версияларни бошқариш тизими. Уни 2005-йилда Linux ядроси муаллифи Линус Торвалдс яратган. Бугун GitHub, ГитЛаб ва Битбускет каби платформалар Гит устига қурилган.

Асосий тушунчалар

Гитда учта муҳим жой бор: *ишчи папка* (сиз таҳрирлаётган файллар), *стагинг* (кейинги соммитга тайёрланган ўзгаришлар) ва *репозиторий* (сақланган тарих). Буйруқларни шу уч босқич орасидаги ҳаракат сифатида тушунсангиз, ҳаммаси ойдинлашади.

10 та асосий буйруқ

1. `git init` — жорий папкада янги репозиторий яратади.
2. `git clone <url>` — масофадаги репозиторийни нусхалаб олади.
3. `git status` — қайси файллар ўзгаргани ва стагинг ҳолатини кўрсатади.
4. `git add <fayl>` — ўзгаришни стагингга қўшади.
5. `git commit -m "izoh"` — стагингдаги ўзгаришларни тарихга ёзади.
6. `git log --oneline` — соммитлар тарихини қисқа кўринишда чиқаради.
7. `git branch` — тармоқларни (бранч) кўрсатади ёки яратади.
8. `git switch <tarmoq>` — бошқа тармоққа ўтади (2019-йилда Гит 2.23 да қўшилган).
9. `git merge <tarmoq>` — бошқа тармоқдаги ўзгаришларни жорий тармоққа бирлаштиради.

10. `git pull` ва `git push` — масофадаги репозиторий билан синхронлаш.

Кундалик иш оқими

```
git switch -c yangi-funksiya
# ... kod yozasiz ...
git add .
git commit -m "Qidiruv funksiyasi qo'shildi"
git push -u origin yangi-funksiya
```

Шундан сўнг GitHub'да *пулл рекуэст* очиб, жамоадошларингиздан кодни кўриб чиқишни сўрайсиз.

Фойдали одатлар

- Соммитларни кичик ва мантикий қилинг: битта соммит — битта ўзгариш.
- Изоҳларда “нима қилинди”ни аниқ ёзинг.
- Ишни ярим йўлда қолдириш керак бўлса, `git stash` ёрдам беради.
- Махфий маълумотларни (.энвар, пароллар) ҳеч қачон соммит қилманг — `.gitignore`дан фойдаланинг.

Гитъни яхши билиш — бу хато қилишдан қўрқмаслик демакдир: ҳар қандай ҳолатни тарихдан тиклаш мумкин.